

स्वाध्यायेन अक्षरावासाश्रुतेन तदर्थपहणेन सार्थवेदाधिगमेनेत्यर्थः ॥ ७ ॥ कुलं नकारणं स्वाध्यायः श्रुतं च द्वयं मिलित्वैकमेव तदपि नकारणमिति योज्यं ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ अतिरिच्यते नीचतायामि
ति शेषः ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ कर्मोपास्तिज्ञानानामंतरंगसाधनं वैराग्यमाह प्रश्नचतुष्टयोत्तरत्वेन हेवारिचरहेयक्ष ऋणं प्रवासंच अकुर्वन् दृच्छालाभसंतुष्टो भवेदित्यर्थः ॥ १५ ॥ अहनीति देह
स्य विनाशित्वमनुसंधाय प्राप्तानपि भोगांस्त्यक्त्वा शीघ्रं परमार्थाय यतितव्यमित्यर्थः ॥ १६ ॥ तर्क इति अप्रतिष्ठः निर्णयशून्यः श्रुतयोपि विभिन्नाः परस्परविरुद्धार्थादित्यः मुनयोपि तद्व्याख्यातारस्तादृशा एव अ

यक्ष उवाच राजकुलेन वृत्तेन स्वाध्यायेन श्रुतेन वा ॥ ब्राह्मण्यं केन भवति प्रब्रूयते तस्य निश्चितं ॥ ७ ॥ युधिष्ठिर उवाच शृणु यक्ष कुलं तात न स्वाध्यायो
न च श्रुतं ॥ कारणं हि द्विजत्वे च वृत्तमेव न संशयः ॥ ८ ॥ वृत्तं यत्नेन संरक्ष्य ब्राह्मणेन विशेषतः ॥ अक्षीणवृत्तो न क्षीणो वृत्ततस्तु हतो हतः ॥ ९ ॥ पठकाः पाठकाश्चै
व ये चान्ये शास्त्रचिंतकाः ॥ सर्वे व्यसनिनो मूर्खायः क्रियावान्संपंडितः ॥ १० ॥ चतुर्वेदोऽपि दुर्दत्तः स शूद्रादतिरिच्यते ॥ योऽग्निहोत्रपरोदांतः स ब्राह्मण इति स्मृतः
॥ ११ ॥ यक्ष उवाच प्रियवचनवादी किंलभते विमृशितकार्यकरः किंलभते ॥ बहुमित्रकरः किंलभते धर्मरतः किंलभते कथय ॥ १२ ॥ युधिष्ठिर
उवाच प्रियवचनवादी प्रियो भवति विमृशितकार्यकरो धिकं जयति ॥ बहुमित्रकरः सुखं वसते यश्च धर्मरतः स गतिं लभते ॥ १३ ॥ यक्ष उवाच को
मोदते किमाश्चर्यकः पंथाका च वार्तिका ॥ वद मे चतुरः प्रश्नान्मृताजीवंतु बांधवाः ॥ १४ ॥ युधिष्ठिर उवाच पंचमेहनिषष्ठे वा शाकं पचति स्वे गृहे ॥ अ
नृणां चाप्रवासी च सवारिचरमोदते ॥ १५ ॥ अहन्यहनि भूतानि गच्छंतीह यमालयं ॥ शेषाः स्थावरमिच्छंति किमाश्चर्यमतः परं ॥ १६ ॥ तर्कोऽप्रतिष्ठः श्रुतयो
विभिन्नानैकोऽपि र्यस्य मतं प्रमाणं ॥ धर्मस्य तत्त्वं निहितं गुहायां महाजनो येन गतः स पंथाः ॥ १७ ॥ अस्मिन्महामोहमये कटाहे सूर्याग्निनारात्रिदिवे धनेन ॥
मासर्तुदर्वीपरिघट्टनेन भूतानि कालः पचतीति वार्ता ॥ १८ ॥ यक्ष उवाच व्याख्याता मे त्वया प्रश्नायाथातथ्यं परंतप ॥ पुरुषं त्विदानीं व्याख्याहियश्च स
र्वधनी नरः ॥ १९ ॥ युधिष्ठिर उवाच दिवं स्पृशति भूमिं च शब्दः पुण्येन कर्मणा ॥ यावत्स शब्दो भवति तावत्पुरुष उच्यते ॥ २० ॥

तोऽन्तासु धर्मशास्त्रादिविद्यासु श्रममकृत्वा बहुजनसंमतमेव मार्गमनुसरेदित्यर्थः ॥ १७ ॥ अस्मिन्निति भुज्यमाना अपि रुद्यादयो न चिरस्थायिन इति सर्वतो वैराग्यमेवाश्रयेदिति भावः ॥ १८ ॥ कर्मज्ञानफले विवेक्तुं
पृच्छति व्याख्याता इति याथातथ्यं यथार्थं यथास्यात्तथा पुरुषं पुरि शरीरे वसतीति पुरुषस्तं जीवंतमित्यर्थः को जीवति कश्चावाप्तकलकाम इति प्रश्नौ ॥ १९ ॥ तयोरुत्तरं दिवमिति द्वाभ्यां पुण्येन कर्मणा स
कामेन निष्कामेन बाधुभूमि व्यापी कीर्तिशब्दो भवति यावत्कीर्तिरस्ति तावज्जीवतीत्यर्थः पश्चादिह लोके पूर्ववासनानुरूपानि कर्माणि करोति तत्रापि सोपानारोहक्रमेण निष्कामो मुच्यते अवरोहक्रमेण सकामो
धिकमधिकं वासनापाशैर्बध्यत इति विवेकः ॥ २० ॥